

מחלקת הביטחון

- ביקורת מעקב -

בשנת 1996 נערכה ביקורת במחלקת הביטחון של העירייה, וממצאיה התפרסמו בדו"ח השנתי של מבקר העירייה מס' 20, לשנת 1996/97. ההתייחסות של הביקורת היתה, בעיקר, לאירגונה וניהולה של המחלקה, על מנת לעמוד על מידת ביצוע המטלות והאחריות של הקב"ט ושל מחלקת הביטחון. המטרה הייתה לבצע ביקורת בונה, תוך שיפור תהליכי הביצוע המבוצעים במחלקה, תוך ניתוח הממצאים וגיבוש ההמלצות, תיקון הליקויים ויישומן של ההמלצות שגובשו.

1. עיקר הממצאים וההמלצות, כפי שפורסמו בדו"ח השנתי מס' 20 של מבקר העירייה בשנת 1996/97:

1.1. מהבדיקה עולה שקיימת תוכנית עבודה שנתית, אך הפעולות מתבצעות לא תמיד על-פי תוכנית עבודה. לדברי קב"ט העירייה, המחלקה חסרת אמצעים טכניים מכדי להכין תוכנית עבודה שכזו. במציאות הקיימת בשטח השיפוט של העירייה וקרבתה לגבולות הרשות הפלסטינית, קשה לחזות מראש את כל האירועים שעלולים להתרחש.

המלצת הביקורת:

הכנת תוכנית עבודה שנתית למחלקת ביטחון, ופעילות על פיה, ככל שניתן.

1.2. הצעת התקציב השנתית נעשית בתיאום עם הגזבר והמנכ"ל ומבוססת על עליות השוק ועל פי מחקרי שוק מדויקים ותוצאות מכרזים אך לא על פי התוכנית השנתית של המחלקה.

אחד העקרונות של מינהל תקין הוא תקצוב על בסיס תוכנית המפרטת את המטלות ואופן ביצועם. הואיל וכך בעת תכנון התקציב יש לקחת בחשבון את המטלות כפי שהם מופיעות בתוכנית השנתית.

לדעת הביקורת יש לקיים נוהל זה גם בעת קביעת התקציב של כל מחלקות העירייה ובתוכן של מחלקת הביטחון.

המלצת הביקורת:

תקציב מחלקת הביטחון אמור לבטא את הערך הכספי שניתן לתוכנית העבודה.

1.3. תפקידי הקב"ט /מנהל היחידה לביטחון ולשרותי חירום מוגדרים במסמך "תיאור תפקיד" של משרד הפנים, המנהל לשלטון מקומי, היחידה לכוח אדם ברשויות המקומיות (להלן ניתוח העיסוקים). משיחה עם קב"ט העירייה נמצא שמנהל מחלקת הביטחון לא יודע על קיומו של ניתוח העיסוקים בדבר תפקידו.

המלצת הביקורת:

יש להתאים הגדרות תפקיד קב"ט העירייה לאמור בתקני משרד הפנים במטלות התפקיד הקיימות בתחום.

1.4. מטלה נוספת של המחלקה כפי שהוגדרה לעיל, הינה לתכנן ולארגן את מערך שרותי הביטחון והחירום של הרשות המקומית, להבטיח את הפעלתם, ולפקח עליהם במקרים של פיגוע עוין, אסון טבע, אסון המוני, זאת כדי להבטיח את שלום הציבור ולסייע לכוחות הביטחון באמצעים מקומיים. במסגרת זו על מחלקת ביטחון לארגן ולתרגל קבוצות אנשים, המשתמשים בקביעות במוסדות ובמבני ציבור, לארגן ולתרגל תלמידים ועובדים בגני הילדים, בבתי הספר ובכלל מוסדות ההוראה והחינוך בעיר.

מהביקורת עולה שלא בוצע תרגול התושבים במקרים של פיגוע עויין ואסון טבע (אלא תורגלו רק יחידות העירייה בשיתוף עם כוחות חירום).

המלצת הביקורת:

יש לחפש דרכים לתרגול יתר של התושבים במקרים של פיגוע עויין ואסון טבע.

1.5. מצבת כלי הרכב לשעת חירום, נכון לנובמבר 96, מונה כ- 26 כלי רכב לפי הפרוט הבא:

14 טנדרים.

10 רכב משא.

1 מטאטא מכני.

1 רכב ציוד תברואה.

מהבדיקה עולה כי 38% * מרכבים אלה (שהם 11 כלי רכב) הם רכבים מיושנים (למעלה מ- 10 שנים). לדעת הביקורת יש מקום לבחון אפשרות "להצעיר" כלי הרכב לשעת חירום.

המלצת הביקורת:

למרות שרכבי שעת חירום מבוססים על מצבת כלי הרכב העירונית יש, לדעת הביקורת, לבחון אפשרויות ל"הצעיר" את כלי הרכב המיועדים לשעת חירום.

1.6. מחלקת הביטחון מקיימת נוהלי הפעלה בנושאים הבאים:

נוהלי אבטחת מוסדות חינוך מוקד עירוני.

מל"ח/ פס"ח.

פגוע פח"ע.

פגוע המוני.

חלק בלתי נפרד וחשוב בכל נושא מערך החירום היינו שמירת הקשר עם התושבים באזור הפיגוע ובסביבתו הקרובה באמצעות מערכות הכריזה.

במחלקה יש מערכות כריזה ניידות. בנוסף יש למחלקה הסדר עם חברת "דיסקוליט" להפעלת מערכות כריזה בזמן הצורך. תרגולים נעשים כל פעם, כאשר מזמינים את הציבור לאירועים עירוניים.

מהבדיקה עולה כי אין במחלקה תקן שמסביר וקובע את סוגי ציוד

* הרכבים לשעת חירום מבוססים על מצבת הרכב העירונית

והכמות הנדרשים להפעלת מערך החירום.

המלצת הביקורת:

קביעת תקנים לציוד תפעולי לשעת חירום חיוני לשמירה על רמה מינימלית שתאפשר הפעלתם של המערכות בשעת חירום. הואיל וכך אם ייעשה, יש לדעת הביקורת, אם תשקול קביעת תקנים לציוד הנחוץ להפעלת מערך החירום של מחלקת הביטחון העירונית.

1.7. הציוד הייעודי לטיפול במפגעים, לרבות אירועי אסון המוני הוא חיוני ביותר. הציוד הנ"ל (כמו פטישי אויר, משאבות מים, מנופים וג'קים למיניהם), נמצאים על פי רוב בידי מוסדות ציבור ו/או קבלנים, ומגויסים על פי צורך. רשימות מצאי הכוללות פרוט של הציוד, כמותו ומיקומו, נמצאת באגף ההנדסה ומתעדכנות מעת לעת על פי צורך.

הציוד ההנדסי (ציוד ייעודי) המיועד לשעת חירום מגויס משלושה קבלנים. הואיל וקבלן אחד הוא בין מיעוטים אין הוא מגויס בשעת חירום. יוצא אם כן שבפועל יש רק שני קבלנים שציודם מרותק בשעת חירום.

לדעת הביקורת יש לבחון הוספת קבלנים נוספים למצבה, אך בכל מקרה אין לראות פתרון נאות ומספיק בשימוש בשירותי חירום המתבססים על קבלן מבני המיעוטים.

המלצת הביקורת:

יש לבחון את נושא ציוד ההנדסי המגויס ע"י העירייה בשעת חירום, תוך שימת דגש על שימוש בקבלנים מקומיים.

1.8. במסגרת מל"ח קיים מערך של 6 מרכזי מידע המופעלים בשעת חירום בנוסף למרכזת הראשית. המרכזים מופקדים על איסוף מידע על נפגעים ונעדרים, על חיפוש קרובים, הפצת מידע על הקמת המוקד, מיקומו ודרכי הקשר וההתקשרות אליו. את התפקידים בלשכות המידע מאיישים עובדי הרשות המקומית.

השתלמות האחרונה שנעשתה לחברי מרכזי המידע הייתה ב- 1993.

הגורם העיקרי לתדירות הנמוכה של ההשתלמויות נעוץ בכך שהגורם היוזם והמארגן של ההשתלמויות הללו הוא ועדת מל"ח מחוזית.

לדעת הביקורת יש לקבוע בנוהל שמחלקת הביטחון תקים מעקב אחר תדירות ההשתלמויות ותעביר בקשות להשתלמויות במקרים שמשך הזמן בין ההשתלמויות גבוהה מן הרצוי.

המלצת הביקורת:

לחברי לשכות המידע תפקיד חשוב בשעת חירום, בהעברת אינפורמציה מהימנה לתושבים. התפקיד מחייב השתלמויות ורענון. לאור העובדה שיוזם ההשתלמויות הוא ועדת מל"ח מחוזית, יש לדעת הביקורת לקבוע מעקב אחר תדירות ההשתלמויות. במקרים שמשך הזמן הוא מעל הרצוי, תיזום מחלקת הביטחון פניה בנושא לגורם המארגן.

1.9. קשר עם המשטרה והמשמר האזרחי

מנהל מחלקת הביטחון (קב"ט העירייה) אחראי לטיפול בנושאים הלוגיסטיים והתקציביים של המשא"ז. קב"ט העירייה מקיים יחסי גומלין בכל תחומים הכרוכים בהפעלת מתנדבים בכל הבסיסים כולל היחידות המיוחדות, אך במצב הנוכחי הקשר מתבטא בעיקר לגבי תיאום בנושא אירועים. מומלץ לבחון את הנושא מתוך כוונה לשמור ולשפר את מערכת היחסים הקיימת, כפי שמתחייב מניתוח עיסוקים של משרד בפנים.

המלצת הביקורת:

יש לשקול הרחבת שיתוף הפעולה בין מחלקת הביטחון ובין המשמר האזרחי מעבר לטיפול באירועים, זאת כפי שמתחייב מהגדרת תפקיד קב"ט העירייה (ניתוח עיסוקים - משרד הפנים)

ביקורת מעקב

לסעיף 1.1 - מחלקת הביטחון מכינה תכנית שנתית לנושאים הבאים:

- א. ביטחון מוסדות חינוך.
- ב. ביטחון באירועים.
- ג. אבטחה ומיגון לבתי ספר.
- ד. ביקורות בטיחות למוסדות חינוך.
- ה. הערכות לחירום מל"ח פס"ח.

לסעיף 1.2 - זה מכבר שמח' הביטחון כמו כל מחלקה בעירייה אינה שותפה להכנת התקציב, גורם המהווה מכשול עיקרי בכך שלא ניתן לעמוד בתכנית העבודה.

לסעיף 1.3 - ניתוח התפקוד של הקב"ט ובעלי תפקידים אחרים במחלקה נלמד ופועלים בהתאם.

לסעיף 1.4 - מחלקת הביטחון מאורגנת לנושא של פיגוע עויין או אסון המוני, הן במצב רגיעה והן במצב חירום. לאור פיגועי הטרור בעיר, המערך הנ"ל תורגל מספר פעמים. השנה נערכו ישיבות לאחר ההפעלה, נלמדו הפעולות, הופקו לקחים ויושמו, פורסם נוהל הפעלת מוקד העירוני בחירום, נוהל תגבור מערך הביטחון בעובדי עירייה נוספים.

לסעיף 1.5 - מצבת הרכבים בעירייה בחירום אינה תואמת עוד את ממצאי הביקורת בעבר. במהלך השנה האחרונה החליפה העירייה את צי הרכב ועברה לרכב בליסינג תפעולי. רשימות הרכבים הועברו למשרד התחבורה ולצה"ל על מנת לאשר את ריתוקם המשקי בחירום.

לסעיף 1.6 - פיגוע פח"ע - לאחרונה בעקבות הפיגועים בעיר חל שיפור הן בנושא

העברת הודעות למוסדות החינוך בעיר והן מבחינת הנהלים להפעלת המערך העירוני. מערכת העברת הודעות במקביל למוסדות העירייה נמצאת בימים אלה בבחינה ואפיון של פיקוד העורף. עם סיום הבדיקה וההמלצות נבצע רכישה של המערכת. בבדיקה שנערכה מול רשויות שכנות ומול גורמים ביטחוניים כמו משטרת ישראל ופיקוד העורף, הועלה כי לא קיים תקן לציוד חירום לנושא הנ"ל. כל הציוד הינו בגדר המלצות. משרד הפנים אף הוא משתתף ברכישה.

הביקורת מבקשת להמליץ כי על סמך הניסיון שנצבר והצרכים והאמצעים שנדרשו בעת אירועי אמת, ניתן לקבוע תקן פנימי בנושא.

לסעיף 1.7 - הציוד הייעודי לטיפול במפגעים, כפי שפורט בזמנו בדו"ח הביקורת נמצא בידי גורמי חירום והצלה (מכבי אש ופיקוד העורף). ציוד זה יקר מאוד ומחייב צוות מיומן להפעלתו, מה שאין ברשות המקומית. לעומת זאת, ציוד פשוט כמו משאבות מים, טרקטורים קטנים וגנרטורים, נמצאים בעירייה ועומדים לרשות מערך הביטחון בכל עת, בהתאם לצורך.

לסעיף 1.8 - הגורם המקיים השתלמויות בנושא מידע לציבור ומל"ח פס"ח בכלל הינו מערך מל"ח פס"ח ארצי. לאור פניותינו בנושא הוחלט על קיום הדרכה בנושא במהלך שנת 2002, כנראה בדצמבר. מעבר לכך גויסו למערך הדוברות מספר אנשי מקצוע נוספים ממסגרת העיתונות המקומית.

כמו כן, יתוגבר המוקד העירוני בעובדי עירייה אשר יוזעקו למוקד, הן בשעות הפעילות והן מעבר להן במצב של פיגוע המוני. הגברת רינה פז, סגנית ממלאת מקום ראש העיר, תנהל את המוקד העירוני ותנחה את המוקדניות במקום.

לסעיף 1.9 - מחלקת הביטחון מקיימת קשר רצוף עם גורמי הביטחון בעיר, הן

המשטרה הן המשמר האזרחי ולאחרונה גם עם גורמי משמר הגבול
המסיירים לאורך קו התפר. מחלקת הביטחון יזמה פרסום לעידוד
ההתנדבות למשמר האזרחי לאור המצב הביטחוני בשנה וחצי
האחרונה. קיים שיתוף פעולה הן ברמת מפקדים והן ברמת מתנדבים
משך כל שעות הפעילות, כולל סיורים משותפים עם הסיורים
העירוניים.